

אנלוגיה שגויה

העלות הכבדה של כיפת ברזל עלולה להסיט משאבים רבים מדי מההתקפה להגנה, כפי שקרה לצרפתים בקו מאז'ינו, אך הפתרון אינו ויתור על מערכות נגד טילים אלא הוזלתן. תגובה למאמרו של ד"ר מאיר פינקל "כיפת ברזל - קו מאז'ינו החדש?", מערכות 461

קו מאז'ינו | כל ניסיון לבסס תכנון צבאי על הקבלה היסטורית, כאשר החוט המקשר בין המקרים השונים מתבסס בסך הכול על שתי מילים - במקרה שלפנינו הגנה והתקפה - הוא מתכון לאסון!

(כן, אני יודע שקריאה שטחית של מאמרים אינה בסדר, אבל זה מה שקורה לעיתים תכופות).

השימוש באנלוגיות היסטוריות, אפילו בדיון פילוסופי, מן הדין שייעשה בזהירות מרבית. כל ניסיון לבסס תכנון צבאי על הקבלה היסטורית, כאשר החוט המקשר בין המקרים השונים מתבסס בסך הכול על שתי מילים - במקרה שלפנינו הגנה והתקפה - הוא מתכון לאסון!

אין בסיס להשוואה

ד"ר מאיר פינקל טוען כי מערכות ההגנה האקטיביות של ישראל תישלנה בדיוק מאותן הסיבות שבגללן כשלו הסינים והצרפתים. אך השוואות של ממש ניתן לעשות רק בין פרמטרים גשמיים דומים

מבוא

במאמרו "כיפת ברזל - קו מאז'ינו החדש?" מנסה כנראה ד"ר מאיר פינקל לשים סייג לאופוריה בעקבות הצלחותיה של כיפת ברזל במלחמה האחרונה ואולי אף לרמוז כי ייתכן שבמלחמה הבאה לא ייורטו כל האיומים - על כל המשמעותיות של אי-הצלחות כאלה. הוא גם מזהיר מפני נטייה אפשרית להשקעה גדולה מדי במערכות כאלה כדי לרצות את הציבור שרוצה הגנה הרמטית על כל פיסת קרקע. עד כאן הכול טוב ויפה. אך כדי לאשש את טענותיו עושה ד"ר פינקל הקבלה בין מערכות ההגנה האקטיביות שמפותחות כאן - כיפת ברזל ושרביט קסמים - לחומה הסינית ולקו מאז'ינו ומסתכן בשפיכת התינוק עם מי האמבטיה, מפני שקריאה שטחית של המאמר, ובוודאי כותרתו, מוליכות למסקנה שמערכות ההגנה נגד טילים הן טעות היסטורית

ד"ר עזריאל לורבר
מומחה לטכנולוגיה צבאית

מביאים בחשבון את מחיר הפיתוחים האלה, מחירו של קליע כזה יהיה נמוך ממחירו של טיל, כך שגם בתחום הזה יש עוד לאן לשאוף. בהקשר הזה מעלה ד"ר פינקל טענה הנראית לכאורה נכונה: אמצעים גמישים (המאפשרים, למשל, גם שימוש התקפי) עדיפים על אמצעים ייחודיים המיועדים רק להגנה. אבל לפי קו המחשבה הזה אולי כדאי שנוריד מהחיילים את הקסדה ואת השכפ"ץ, שהרי אלה אינם תורמים ישירות לפגיעה באויב. גם נחסוך מעט כסף וגם נקל על משאו של החייל.

הצורך בכיפת ברזל רק יילך ויגדל

לפי דוקטרינת הביטחון הישראלית, במקרה של התקפת אויב השלב הראשון הוא בלימה והשלב השני הוא יציאה להתקפה. כאשר נקבעה הדוקטרינה הזאת עוד הייתה קיימת גמישות מסוימת ביכולת לשחק בין מרכיבי הבלימה וההתקפה. בעת הנוכחית נעלמה הגמישות הזאת לחלוטין, וויתור על מערכות הגנה מפני טילים, ואפילו רק ניוון שלהן, מעמידים את העגלה לפני הסוס. אלא אם יוחלט כי "צה"ל ייצא למלחמה על סמך כל בדל מודיעין שירמוז על מתקפת אויב", צריכה ישראל להיות מוכנה לספוג את המהלומה הקונוונציונלית הראשונה ולהגן על משאבים שיידרשו כדי לעבור למתקפה. צודק ד"ר פינקל הקורא להפעלת שיקול דעת בהקצאות המיוגן למטרות הפוטנציאליות, אך בגלל הזיקה בין המרכיבים השונים של התשתיות, כולל האזרחיות, שיידרשו לתמיכה במתקפה כזאת הדרישות ממערכות ההגנה רק יילכו ויגדלו.

סיכום

ההשוואה לקו מאזינו ולחומה הסינית ממש אינה במקומה וגורמת יותר נזק מתועלת. בסופו של דבר צריך לזכור כי על אף כמה חריגות, מילאה החומה הסינית תפקיד משמעותי בהגנה על הממלכה במשך כ-270 שנים - תקופה ארוכה מאוד אפילו במושגים היסטוריים. אם מערכת כיפת ברזל תמלא את תפקידה אפילו רבע מהזמן הזה - דיינו!

של המערכות האלה, ולבד מן הרעיון התיאורטי הבסיסי, שבשלושת המקרים מדובר במערכת הגנה, אין שום בסיס להשוואה כזאת: לא במהות או בממדי האיום, לא במהות הלחימה הפוטנציאלית, לא בטכנולוגיית המענה, ובניגוד לקביעתו של ד"ר פינקל, גם לא בהשפעה הפסיכולוגית של ההחלטה על תורת הביטחון.

החומה הסינית וקו מאזינו נועדו לעצור מתקפה קרקעית קצרת טווח וכשלו מפני שהאויב איגף אותן דרך אזורים בלתי מוגנים. האיום הטילי והרקטי נגד ישראל הוא בעצם הפתרון של אויבנו לחוסר יכולתם לפרוץ בכוח את גבולות ישראל, ולכן כמו המונגולים והגרמנים הם בחרו בממד העוקף את ההגנות של ישראל - הממד האנכי, או בפרפראזה על דברי לידל הארט, הם בחרו באסטרטגיה של הגישה העקיפה (אף כי הוא, מן הסתם, לא חלם על התפתחויות כאלה).

יתרה מזאת, משנכשלו בעניין הזה בתחום הקונוונציונלי - באמצעות מטוסים ומסוקים - הם הלכו הלאה לתחום החימוש ארוך הטווח, שטוח המסלול ותלול המסלול, שאינו מושפע ממכשולים קרקעיים ואינו רגיש כמעט ליכולתו של חיל האוויר המגן. מערכות ההגנה מפני טילים שפיתחה ישראל הן התשובה לניסיון האיגוף הזה ואינן הקו הקשיח שבתנאים מסוימים אכן ניתן לאגפו.

יש גם לזכור כי בשני המקרים מילאו הן החומה הסינית והן קו מאזינו את תפקידם - להיות מכשול בלתי עביר - מה שחייב את האויב לחפש דרך טובה יותר. הם כשלו בעיקר בגלל חוסר היכולת של הסינים ושל הצרפתים להבין כי מכשול קרקעי שאינו אין-סופי עלול להיאגף. (נוסף על כל הסיבות שמוכר ד"ר פינקל לאי-הארכת קו מאזינו ישנה סיבה נוספת: הצרפתים לא רצו להעליב את הבלגים על ידי ביצור הגבול איתם). ד"ר פינקל גם מציין כי החומה הסינית כשלה בגלל תחזוקה גרועה. אבל זוהי סיבה משמעתית/מנהלתית ואינה מצביעה בהכרח על כישלון התפיסה.

הפתרון הנכון: הוזלת מערכות ההגנה וגיוונן

הטיעונים הכלכליים בנוגע לעלות ההגנה באמצעות טילים הם נכונים בעיקרם, אך הפתרון אינו בהכרח מעבר לאמצעים התקפיים אלא שכלול והוזלה של אמצעי ההגנה. מערכות לייזר מצב מוצק מתקדמות (ביפן) מתקרבות ליכולת לספק אנרגיות הגדולות בסדרי גודל מהיכולת של המערכות הנוכחיות, והאמריקנים מתמידים בפיתוחם של תותחי מסילה (Rail Guns) לשיגור קליעים במהירויות עצומות. השלב הבא, הכמעט מתבקש מאליו, יהיה הקניית יכולת הנחיה ותמרון לקליעים כאלה, וייתכן אף שלב רקטי (כמו המטען ההודף הרקטי [מה"ר] בפצמ"רים) להארכת טווחם אל מחוץ לאטמוספירה. גם אם

צריך לזכור כי על אף כמה חריגות, מילאה החומה הסינית תפקיד משמעותי בהגנה על הממלכה במשך כ-270 שנים - תקופה ארוכה מאוד אפילו במושגים היסטוריים. אם מערכת כיפת ברזל תמלא את תפקידה אפילו רבע מהזמן הזה - דיינו!